

ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ UYGULANACAK PROJELER LİSTESİ

- 1- Rafineriler:
- Ham petrol rafinerileri,
  - 500 ton/gün üzeri taşkömürü ve bitümlü maddelerin gazlaştırılması ve sıvılaştırılması projeleri,
  - Doğalgaz sıvılaştırma ve gazlaştırma tesisleri.
- 2- Termik güç santralleri:
- Toplam ısı gücü 300 MWt (Megawatt termal) ve daha fazla olan termik güç santralleri ile diğer yakma sistemleri,
  - Nükleer güç santralleri veya diğer nükleer reaktörlerin kurulması veya sökülmesi (maksimum gücü sürekli termik yük bakımından 1 kilovatt aşmayan, atom çekirdeği parçalanabilen ve çoğalan maddelerin dönüşümü, üretimi amaçlı araştırma projeleri hariç)
- 3- Nükleer yakıt tesisleri:
- Nükleer yakıtların yeniden işlenmesi,
  - Nükleer yakıtların üretimi veya zenginleştirilmesi,
  - Radyasyondan arınmış nükleer yakıtların veya sınır değerinde radyasyon içeren atıkların işlenmesi,
  - Radyasyonlu nükleer yakıtların nihai bertarafı işlemi,
  - Yalnız radyoaktif atıkların nihai bertarafı işlemi,
  - Yalnızca radyasyonlu nükleer yakıtların (10 yıldan uzun süre için planlanmış) veya nükleer atıkların üretim alanından farklı bir alanda depolanması,
  - Radyasyondan arınmış nükleer yakıtların nihai bertarafı.
- 4- Metal endüstri tesisleri:
- Cevherden demir ve çelik üreten tesisler (250.000 ton/yıl ve üzeri),
  - Demir çelikten çelik üreten tesisler (hurda dahil)(250.000 ton/yıl ve üzeri),
  - Demir çeliğin ergitildiği ve dökümünün yapıldığı tesisler (hurda dahil) (250.000 ton/yıl ve üzeri),
  - Demir dışı metallerin ergitildiği ve dökümünün yapıldığı tesisler (250.000 ton/yıl ve üzeri),
  - Sıcak haddeleme tesisleri,
  - 1)Demir veya çeliğin haddelendiği tesisler (250.000 ton/yıl ve üzeri),
  - 2)Demir dışı metallerin haddelendiği tesisler (250.000 ton/yıl ve üzeri).
- 5- Tank hacminin 100 m³ ve üzeri olduğu, elektrolitik veya kimyasal bir proses kullanılarak metal veya plastik maddelerin yüzeylerinin metalle kaplandığı tesisler veya yüzey temizleme işleminin yapıldığı tesisler.
- 6- Asbest çıkartılması ve asbest içeren ürünleri işleme veya dönüştürme tesisleri:
- Asbest madeni işletmeleri ve zenginleştirme tesisleri,
  - Son ürün olarak friksiyon (sürtünme) maddesi üreten 50 ton/yıl ve üzeri kapasiteli tesisler,
  - 200 ton/yıl ve üzeri asbest kullanan diğer tesisler,
  - 10.000 ton/yıl ve üzeri kapasiteli, son ürünü asbestli beton olan tesisler.
- 7- Fonksiyonel olarak birbirine bağlı çeşitli birimleri kullanarak endüstriyel ölçekte üretim yapan kimya tesisleri:
- Organik kimyasalların üretimi,
  - İnorganik kimyasalların üretimi,
  - Yıllık 20.000 ton ve üzeri fosfor, azot ve potasyum bazlı basit veya bileşik gübrelerin üretimi.
- 8- Patlayıcı ve parlayıcı maddelerin üretildiği tesisler.
- 9- Şehirlerarası yollar ve havaalanları:
- Şehirlerarası demiryolu hatları,
  - Pist uzunluğu 2.100 m ve üzeri olan havaalanları,
  - Otoyollar ve devlet karayolları,
  - Şehirlerarası dört ve üzeri şeritli karayollarının yapımı, iki ya da daha az trafik şeridi bulunan şehirlerarası mevcut karayollarının dört ya da daha fazla şeritli olacak şekilde yenilenmesi ya da genişletilmesi, yeniden yapılan ya da genişletilen bölümün sürekli uzunluğunun 10 km ya da daha uzun olacak şekilde uzatılması.
- 10- Su yolları, limanlar ve tersaneler:
- 1.350 DWT ve üzeri ağırlıktaki deniz araçlarının geçişine izin veren kıta içi suyollarının yapımı ve kıta içi su trafiği için yapılacak olan limanlar,
  - 1.350 DWT ve üzeri ağırlıktaki deniz araçlarının yanaşabileceği ticari amaçlı liman, iskele ve rıhtımlar,

c) Yük ve yolcu gemilerinin yapım, bakım veya onarımı amaçlı tersaneler ile 24 m ve üzerinde yat imalatı yapan tesisler,

ç) Gemi söküm yerleri,

d) Yat limanları veya yat yanaşma yerleri.

11- 3.000.000 m³ ve üzeri malzeme çıkarılması planlanan dip taraması projeleri.

12- Tehlikeli ve özel işleme tabi atıklar:

a) Tehlikeli ve özel işleme tabi atıkların geri kazanılması yakılması (oksidlenme yoluyla yakma, piroliz, gazlaştırma veya plazma ve benzeri termal bertaraf işlemleri) ve/veya nihai bertarafını yapacak tesisler,

b) Yakma kapasitesi 1 ton/gün ve üzerinde olan tubbi atıklar için projelendirilen yakma tesisleri,

c) Yıllık işleme kapasitesi 2000 ton ve üzeri olan atık yağ geri kazanımı için projelendirilen tesisler.

13- Günlük kapasitesi 100 ton ve üzeri atıkların yakılması (oksidlenme yoluyla yakma, piroliz, gazlaştırma veya plazma ve benzeri termal bertaraf işlemleri), belediye atıkları hariç olmak üzere alanı 10 hektardan büyük ve/veya hedef yılı da dahil günlük 100 ton ve üzeri olan atıkların ara işleme tabi tutulması ve/veya düzenli depolanması için kurulacak tesisler.

14- 10 milyon m³/yıl ve üzeri yeraltı suyu çıkarma veya suyu yeraltında depolama projeleri.

15- Boru ile içme suyu taşınmaları dışında kalan ve akarsu havzaları arasında, 10 milyon m³/yıl ve üzeri su aktarma projeleri.

16- Elektrik enerjisi üretimi amacıyla kurulan su depolama tesisleri (Göl hacmi 10 milyon m³ ve üzeri olan baraj veya göletler).

17- Kurulu gücü 25 MW_m ve üzeri olan hidroelektrik santralleri.

18- Kapasitesi 150.000 eşdeğer kişi ve/veya 30.000 m³/gün üzeri kapasiteli atık su arıtma tesisleri.

19- Günlük kapasitesi 100 ton ve üzeri kümes ve ahır gübrelerinin geri kazanılmasına ve/veya bertaraf edilmesine yönelik tesisler.

20- Hayvan kesim tesisleri:

a) Büyükbaş ve/veya küçükbaş hayvan kesiminin yapıldığı tesisler [(100 kesim ünitesi/gün ve üzeri), (Her bir kesim ünitesi eşdeğerleri: 1 baş sığır, 2 baş deve kuşu, 4 baş domuz, 8 baş koyun, 10 baş keçi, 130 baş tavşan)],

b) Kanatlı hayvanların kesiminin yapıldığı tesisler [(60.000 adet/gün ve üzeri tavuk ve eşdeğeri diğer kanatlılar) (1 adet hindi = 7 adet tavuk esas alınmalıdır)].

21- Hayvan yetiştirme tesisleri:

a) 5.000 baş ve üzeri büyükbaş yetiştirme tesisleri,

b) 25.000 baş ve üzeri küçükbaş yetiştirme tesisleri,

c) Büyükbaş ve küçükbaş hayvanların birlikte yetiştirilmesi [(5.000 büyükbaş ve üzeri, 1 büyükbaş=5 küçükbaş eşdeğeri esas alınmalıdır)],

ç) 900 baş ve üzeri domuz besi tesisleri,

d) Kanatlı yetiştirme tesisleri [(Bir üretim periyodunda 60.000 adet ve üzeri tavuk(civciv, damızlık, piliç, vb.) veya eşdeğer diğer kanatlılar)(1 adet hindi = 7 adet tavuk esas alınmalıdır)].

22- Kültür balıkçılığı projeleri (1.000 ton/yıl ve üzeri üretim).

23- Bitkisel ürünlerden ham yağ üretimi veya rafinasyon işleminin yapıldığı tesisler [200 ton/gün yağ ve üzeri.(kekik, papatya ve benzeri esansiyel yağlar hariç)].

24- Süt işleme tesisleri (çiğ süt işleme kapasitesi 100.000 litre /gün ve üzeri).

25- Maya fabrikaları (25.000 ton/yıl ve üzeri).

26- Şeker fabrikaları.

27- Orman ürünleri ve selüloz tesisleri:

a) Selüloz üretim tesisleri,

b) Kereste veya benzeri lifli maddelerden kâğıt hamuru üretim tesisleri,

c) Her çeşit kâğıt üretim tesisleri (100.000 ton/yıl ve üzeri kapasiteli).

28- Yıllık kapasitesi 3.000 ton ve üzeri olan kasar (haşıl sökme, ağartma, merserizasyon, kostikleme ve benzeri.) veya yıllık kapasitesi 3.000 ton ve üzeri olan boyama birimlerini içeren iplik, kumaş veya halı fabrikaları.

29- Madencilik projeleri:

a) 25 hektar ve üzeri çalışma alanında (kazı ve döküm alanı toplamı olarak) açık işletmeler,

b) 150 hektarı aşan (kazı ve döküm alanı toplamı olarak) çalışma alanında açık işletme yöntemi ile kömür çıkarma,

c) Biyolojik, kimyasal, elektrolitik ya da ısı işleme yöntemleri uygulanan cevher zenginleştirme tesisleri ve/veya bu zenginleştirme tesislerine ilişkin atık tesisleri.

ç) Kıрма-eleme-yıkama tesisleri (1a ve 2a grup madenler 400.000 ton/yıl ve üzeri)

30- 500 ton/gün ham petrol, 500.000 m³/gün doğal gaz veya kaya gazının çıkarılması.

- 31- Petrol, doğalgaz ve kimyasalların 40 km'den uzun 600 mm ve üzeri çaplı borularla taşınması.
- 32- Çimento fabrikaları.
- 33- 50.000 m³ ve üzeri kapasitede olan petrol, doğalgaz, petrokimya ve kimyasal madde dolun ve tahliye yapılan depolama tesisleri.
- 34- Ham deri işleme tesisleri (konfeksiyon ürünleri hariç) (2.000 ton/yıl ve üzeri).
- 35- İhtisas Organize Sanayi Bölgeleri (EK-1 ve EK-2'de yer alan projeler).
- 36- Pil ve akü üretim tesisleri (montaj yapılan tesisler hariç).
- 37- Tarım ilaçları ve/veya farmasötik ürünlerin etken maddelerinin üretildiği tesisler.
- 38- Motorlu taşıtların üretimi [Kara taşıtları (otomobil, otobüs ve benzeri); tarım makinaları (traktör, biçerdöver ve benzeri); iş makinaları (dozer, ekskavatör ve benzeri); savunma sanayi taşıtları (tank, zırhlı araç ve benzeri)] (Çatı hazırlama ve boyahane bölümlerini içermeyen, tüm parçaların sadece montajının yapıldığı tesisler hariç) (10.000 adet/yıl ve üzeri)].
- 39- Demiryolu taşıtlarının üretiminin yapıldığı tesisler (Tüm parçaların sadece montajının yapıldığı tesisler hariç) (1.000 adet/yıl ve üzeri).
- 40- Motorlu hava taşıtlarının üretimi.
- 41- Cam, cam elyafı, taş yünü, ve benzeri üretim tesisleri (100.000 ton/yıl ve üzeri).
- 42- Lastik üretim tesisleri.
- 43- Seramik veya porselen üretimi yapan tesisler (hammadde kapasitesi 100.000 ton/yıl ve üzerinde olanlar).
- 44- Turizm konaklama tesisleri (500 oda ve üzeri oteller, tatil köyleri ve/veya turizm kompleksleri ve benzeri).
- 45- Toplu konut projeleri (2.000 konut ve üzeri).
- 46- 500 yatak ve üzeri kapasiteli hastaneler.
- 47- Golf tesisleri (50 hektar ve üzeri).
- 48- Alışveriş merkezleri (50.000 m² ve üzeri kapalı inşaat alanı).
- 49- Türbin sayısı 20 ve üzeri olan rüzgar enerji santralleri.
- 50- Jeotermal enerji santralleri:
- a) Elektrik enerjisi üretilmesi amacıyla jeotermal kaynağın çıkartılması (Isıl kapasitesi 25 MW_e ve üzeri).
- b) Elektrik enerjisi üretilmesi amacı dışında jeotermal kaynağın çıkartılması veya kullanılması (Isıl kapasitesi 25 MW_t ve üzeri).
- 51- Güneş enerjisi santralleri (kapladığı alan 20 hektar ve üzeri).
- 52- 154 kV (kilovolt) ve üzeri gerilimde 15 km'den uzun enerji iletim hatları.

EK-2

SEÇME-ELEME KRİTERLERİ UYGULANACAK PROJELER LİSTESİ
(Ek-1'de Yer Alan Alt Sınırlar Bu Listede Üst Sınır Olarak Alınır)

- 1- 50-500 ton/gün taş kömürü ve bitümlü maddelerin gazlaştırılması ve sıvılaştırılması projeleri.
- 2- a) Kimyasalların üretimi, petrolden yağlama maddesi üretimi veya ara ürünlerin işlenmesi için projelendirilen tesisler (proses kaynaklı atığı ve yan ürünü olmayan sadece karışım yapan tesisler bu kapsamın dışındadır.),
- b) Atık yağ geri kazanımı için projelendirilen tesisler (Yıllık işleme kapasitesi 2000 ton'dan az olanlar),
- c) Yakma kapasitesi 200-1000 kg/gün arasında olan tıbbi atık yakma tesisleri ve tıbbi atıkların fiziksel ve kimyasal olarak ara işleme tabi tutulması amacıyla kurulan tesisler,
- ç) Tehlikeli ve özel işleme tabi atıkların fiziksel yöntemlerle geri kazanılması (Ömrünü tamamlamış lastiklerin, kabloların kırma ve parçalama işlemi hariç olmak üzere).
- 3- Toplam depolama kapasitesi 500-50000 m³ arası olan doğalgaz, petrokimya, petrol ve kimyasal madde dolun ve tahliye yapılan depolama tesisleri (Perakende satış istasyonları bu kapsamın dışındadır).
- 4- Tarım ilaçları ve farmasötik ürünlerin (aşı ve serum üretimi hariç), boya ve cilaların (reçine ünitesini ihtiva eden tesisler), elastomer esaslı ürünlerin (vulkanizasyon ünitesi içeren) işleme tabi tutulduğu tesisler, peroksitlerin üretildiği tesisler ve bitki gelişim düzenleyiciler.
- 5- Belediye atıkları dahil olmak üzere atıkların kompost ve diğer tekniklerle ara işleme tabi tutulması, düzenli depolanması ve bertaraf edilmesi için kurulan tesisleri.
(Belediye atıklarının düzenli depolama tesisleri ve inşaat/yıkıntı ve hafriyat atıklarının depolanmasına ilişkin kapasite artışları ve genişlemelere bu Yönetmelik hükümleri uygulanmaz.)
- 6- Hammadde üretim ünitesini içeren sabun ve/veya deterjan üretimi yapan tesisler.
- 7- Toplam depolama kapasitesi 500 ton ve üzeri olan patlayıcı ve parlayıcı madde depoları.
- 8- Metal endüstrisi (1.000 ton/yıl ve üzeri):

- a) Cevherden demir ve çelik üreten tesisler,
b) Hurda demir çelikten çelik üreten tesisler,
c) Demir çeliğin ergitildiği ve dökümünün yapıldığı tesisler (hurda dahil),
ç) Demir dışı metallerin ergitildiği ve dökümünün yapıldığı tesisler,
d) Sıcak haddeleme tesisleri,
1)Demir veya çeliğin haddelendiği tesisler
2)Demir dışı metallerin haddelendiği tesisler
e) Soğuk haddeleme tesisleri (tel çekme tesisleri hariç),
1)Demir veya çeliğin haddelendiği tesisler
2)Demir dışı metallerin haddelendiği tesisler
9- Tank hacminin 5 m³ ve üzeri olduğu, elektrolitik veya kimyasal bir proses kullanılarak metal ve plastik maddelerin yüzeylerinin metalle kaplandığı tesisler veya yüzey temizleme işleminin yapıldığı tesisler.
10- Tekstil tesisleri:
a) Boyama (kimyasal veya kök boya kullanılarak) veya kasar işlemi yapan iplik, kumaş veya halı fabrikaları,
b) Yün veya tiftiğin ovalanması, yağının alınması veya ağartmasının yapıldığı endüstriyel tip tesisler,
c) Denim (Kot) veya konfeksiyon ürünleri yıkama tesisleri (yumuşaklık ve çekmezlik özelliği kazandırmak için sadece yumuşatıcılarla yapılan normal yıkama hariç),
ç) Baskı işlemi yapan tesisler (Baskı sonrası kumaşın yıkama işlemine tabi tutulduğu tesisler).
11- Cam, cam elyafı, taş yünü, ve benzeri üretim tesisleri.
12- Her çeşit kâğıt üretim tesisleri.
13- Lastik kaplama tesisleri (soğuk lastik kaplama hariç).
14- Ham deri işleme tesisleri (konfeksiyon ürünleri hariç).
15- Motorlu taşıtların üretimi [Kara taşıtları (otomobil, otobüs ve benzeri); tarım makinaları (traktör, biçerdöver ve benzeri); iş makinaları (dozer, ekskavatör ve benzeri); savunma sanayi taşıtları (tank, zırhlı araç ve benzeri)] (Çatı hazırlama ve boyahane bölümlerini içermeyen, tüm parçaların sadece montajının yapıldığı tesisler hariç)].
16- İtten yanmalı motor üretimi.
17-Demiryolu taşıtlarının üretiminin yapıldığı tesisler (Tüm parçaların sadece montajının yapıldığı tesisler hariç).
18- Beyaz eşyaların boyanarak üretiminin yapıldığı tesisler.
19- Hazır beton tesisleri, çimento veya diğer bağlayıcı maddeler kullanılarak şekillendirilmiş malzeme üreten tesisler, ön gerilimli beton elemanı, gaz beton, betopan ve benzeri üretim yapan tesisler (Üretim kapasitesi 100 m³/saat ve üzeri).
20- Tuğla veya kiremit üretimi yapan tesisler (Hammadde kapasitesi 1.000 ton/yıl ve üzeri).
21- Seramik veya porselen üretimi yapan tesisler (Hammadde kapasitesi 1.000 ton/yıl ve üzeri).
22- Klinker öğütme tesisleri.
23- Asfalt plant tesisleri.
24- Tehlikeli ve özel işleme tabi atıkların ara depolanması.
25- Anfo ve/veya havai fişek üretimi.
26- Tuz işleme tesisleri (eleme, paketleme hariç).
27- Yıllık 1000 ton ve üzeri fosfor, azot ve potasyum bazlı basit veya bileşik gübrelerin üretimi.
28- Bitkisel ürünlerin üretimi ile ilgili projeler:
a) Bitkisel ham yağ veya rafine yağ üreten tesisler, (kekik, papatya ve benzeri esansiyel yağların üretimi hariç),
b) Nişasta üretimi veya nişasta türevlerinin üretildiği tesisler,
c) Fermantasyon ile alkollendirme sürecinin gerçekleştiği üretim tesisleri, (5.000 litre/yıl ve üzeri),
ç) Suma üretim tesisi (5.000 litre/yıl ve üzeri),
d) Malt üretim tesisi (5.000 ton/yıl ve üzeri),
e) Zeytin işleme tesisi (5 ton/gün ve üzeri),
f) Sigara fabrikaları (1000 ton/yıl ve üzeri),
g) Maya fabrikaları,
ğ) Meyve türevli içecekler, meşrubat veya alkollü içecek üretilen tesisler(5.000 lt/yıl ve üzeri).
29- Hayvansal ürünlerin üretimi ile ilgili projeler:
a) Hayvansal yağların eritildiği tesisler,
b) Su ürünleri işleme tesisleri,
c) Süt işleme tesisleri (çiğ süt işleme kapasitesi 10.000 litre /gün ve üzeri),
ç) Kültür balıkçılığı projeleri (30 ton/yıl ve üzeri üretim),
d) Balık kuluçkahaneleri (40 milyon adet/yıl ve üzeri yavru üretimi),

e) Büyükbaş ve/veya küçükbaş hayvan kesiminin yapıldığı tesisler [(20 kesim ünitesi/gün ve üzeri), (Her bir kesim ünitesi eşdeğerleri: 1 baş sığır, 2 baş deve kuşu, 4 baş domuz, 8 baş koyun, 10 baş keçi, 130 baş tavşan)],

f) Kanatlı hayvanların kesiminin yapıldığı tesisler [(1.000 adet/gün ve üzeri tavuk ve eşdeğeri diğer kanatlılar) (1 adet hindi = 7 adet tavuk esas alınmalıdır)],

g) Likit yumurta üretim tesisi (10 ton/gün ve üzeri),

ğ) Rendering tesisleri.

30- Kümes ve ahır gübrelerinin geri kazanılmasına ve/veya bertaraf edilmesine yönelik tesisler (1-100 ton/gün).

31- Arazi kullanım vasfını değiştirmeyi amaçlayan projeler:

a) Kullanım amacı değiştirilmeksizin tarım arazilerinin yeniden yapılandırılması ile ilgili projeler (1.000 hektar ve üzeri),

b) İşlenmemiş veya yarı işlenmiş alanların, tarım ve orman amacı ile kullanımını amaçlayan projeler (1.000 hektar ve üzeri),

c) Orman alanlarının başka amaçla kullanıma dönüştürülmesi projeleri (1.000 hektar ve üzeri),

ç) Tarımsal amaçlı su yönetimi projeleri (1.000 hektar ve üzeri).

32- Hayvan yetiştirme tesisleri:

a) 500 baş ve üzeri büyükbaş yetiştirme tesisleri,

b) 2500 baş ve üzeri küçükbaş yetiştirme tesisleri,

c) Büyükbaş ve küçükbaş hayvanların birlikte yetiştirilmesi (500 büyükbaş ve üzeri, 1 büyükbaş=5 küçükbaş eşdeğeri esas alınmalıdır),

ç) Kanatlı yetiştirme tesisleri [(Bir üretim periyodunda 20.000 adet ve üzeri tavuk (civciv, piliç, ve benzeri) veya eşdeğer diğer kanatlılar)(1 adet hindi = 7 adet tavuk)],

d) Kürk hayvanı yetiştiriciliği yapan tesisler (5000 adet ve üzeri),

e) 300 baş ve üzeri domuz besi tesisleri.

33- Altyapı tesisleri:

a) Kıta içi suyunun yapımı (EK-1'de yer almayanlar),

b) Ticari amaçlı limanlar, iskeleler, rıhtımlar (EK-1'de yer almayanlar),

c) Feribot iskeleleri,

ç) Balıkçı barınakları, römorkör barınakları,

d) Denizden 10.000 m² ve üzerinde alan kazanılması projeleri,

e) Erozyonla mücadele etmek için kıyılarda yapılan çalışmalar ve kıyımın değişimine neden olabilecek deniz kenarında yapılan çalışmalar; dalgakıran, mahmuz, mendirek, set ve benzeri (bunların bakımı onarımı hariç),

f) EK-1'de yer almayan demiryolu hatları (Bağlantı hatları hariç),

g) Demiryolu güzergah değişikliği, güzergahtan ayrılan kısımların toplam uzunluğu 30 km. ve üzerinde olması,

ğ) Mevcut demiryolu hatlarının yanına yapılacak ikinci demiryolu hatları,

h) Demiryolu taşımacılığında kullanılan aktarma amaçlı tesisler, demiryolu terminallerinin yapımı,

ı) Tramvaylar, yükseltilmiş ve yeraltından geçen demiryolu hatları, yolcu taşıma için kullanılan benzer hatlar (metrolar, hafif raylı taşıma sistemleri ve benzeri.),

i) Havaalanları (Ek-1'de yer almayanlar),

j) 20 km ve üzeri çevre yolları,

k) İl yolları (köy yolları hariç),

l) EK-1 ve EK-2'de yer alan karayolu projelerinin, 20 km ve üzerinde sürekli uzunlukta güzergahının değiştirilmesi,

m) İki veya daha az trafik şeridi bulunan mevcut il yollarının dört veya daha fazla şeritli olacak şekilde en az 20 km sürekli uzunlukta genişletilmesi,

n) Ulaştırma amacı ile kullanılan 10 km. ve üzeri tünel projeleri,

o) 300.000 m³ ve üzeri malzeme çıkarılması planlanan dip taraması projeleri,

ö) Çekek yerleri (Yat ve teknelere karaya çekme, bakım, onarım, konaklama, denize indirme hizmetleri sunan tesisler),

p) Tekne veya 24 m uzunluğa kadar yat imalatı yapan tesisler,

r) Derin deniz deşarjı projeleri.

34- Turizm konaklama tesisleri(100 oda ve üzeri oteller, tatil köyleri, turizm kompleksleri, ve benzeri.).

35- Toplu konut projeleri (200 konut ve üzeri).

36- Eğitim kampüsleri (kapladığı alan 50.000 m² ve üzeri eğitim tesisleri.).

37- 50-500 yatak kapasiteli hastaneler ve hastane ve tıp merkezleri bünyesi dışında yer alan diyaliz merkezleri (15 cihaz ve üzeri).

38- Kapladığı alan 50.000 m² ve üzeri olan daimi kamp ve karavan alanları.

39- Temalı parklar (kapladığı alan 50.000 m² ve üzeri) halkın eğlenmek amacı ile para ödeyerek girdiği parklar).

- 40- Kayak merkezleri (1000 m ve üzeri mekanik tesisleri olan).
- 41- Arabalar ve motosikletler için kalıcı yarış ve test parkurları.
- 42- Spor kompleksleri (olimpik ölçülerde 3 farklı lisanslı spor dalı içeren kompleksler) veya hipodromlar.
- 43- Golf tesisleri (50 hektara kadar).
- 44- Alışveriş merkezleri (10.000 – 50.000 m² ve üzeri kapalı inşaat alanı).
- 45- 154 kV ve üzeri gerilimde 5 km ve üzeri enerji iletim hatları.
- 46- Kurulu gücü 1-25 MW_m arasında olan hidroelektrik enerji santralleri.
- 47- Elektrik enerjisi üretimi amacıyla kurulan su depolama tesisleri (Göl hacmi 5 milyon m³ ve üzeri olan barajlar veya göletler).
- 48- Türbin sayısı 5-20 arası olan rüzgâr enerji santralleri.
- 49- Jeotermal enerji:
- a) Elektrik enerjisi üretilmesi amacıyla jeotermal kaynağın çıkartılması (Isıl gücü 5 MWe ve üzeri),
- b) Elektrik enerjisi üretilmesi amacı dışında jeotermal kaynağın çıkartılması çıkartılması (Isıl gücü 5 MW_t ve üzeri).
- 50- Elektrik, gaz, buhar ve sıcak su elde edilmesi için kurulan endüstriyel tesisler (geri kazanım, atık bertarafı ve biyogaz enerji üretim tesisleri dahil, toplam ısıl gücü 20 MW_t – 300 MW_t arası olanlar).
- 51- Güneş enerjisi santralleri (kapladığı alan 2 hektar ve üzeri).
- 52- Enerji üretimi amacı dışında kurulan su depolama tesisleri (Göl hacmi 5 milyon m³ ve üzeri olan baraj ve göletler).
- 53- 300.000m³/yıl ve üzeri yeraltı suyu çıkarma veya yeraltında depolama projeleri.
- 54- Akarsu yatakları ile ilgili projeler:
- a) Akarsu havzaları arasında su aktarma projeleri (EK-1’de yer almayanlar),
- b) 5 km uzunluğundan fazla sürekli akış gösteren akarsu yataklarının düzenlenmesi.
- 55- Madencilik projeleri:
- a) Madenlerin çıkarılması (Ek-1’de yer almayanlar),
- b) 10 hektar ve 5.000 m³/yıl ve üzeri kapasiteli blok ve parça mermer, dekoratif amaçlı taşların çıkartılması, işlenmesi ve/veya yıllık 250.000 m² ve üzeri kapasiteli mermer kesme, işleme ve sayalama tesisleri,
- c) 1.000.000 m³/yıl ve üzerinde metan gazının çıkartılması ve depolanması,
- ç) Karbondioksit, kaya gazı ve diğer gazların çıkartıldığı, depolandığı veya işlendiği tesisler,
- d) Kırma-eleme-yıkama tesisleri (Ek-1’de yer almayanlar),
- e) Cevher hazırlama tesisleri,
- f) Cevher zenginleştirme tesisleri ve/veya bu zenginleştirme tesislerine ilişkin atık tesisleri (Ek-1’de yer almayanlar).
- 56- Tuzun çıkarılması.
- 57- Kömür işleme tesisleri:
- a) Havagazı ve kok fabrikaları,
- b) Kömür briketleme tesisleri,
- c) Lavvar tesisleri.
- 58- Petrokok, kömür ve diğer katı yakıtların depolama, sınıflama ve ambalajlama tesisleri (perakende satış birimleri hariç).
- 59- Kireç fabrikaları ve/veya alçı fabrikaları,
- 60- Manyezit işleme tesisleri,
- 61- Perlit ve benzeri maden genleştirme tesisleri.
- 62- Bu Yönetmeliğin EK-1’inde yer alan sanayi ve enerji tesislerinin sökümü.

EK- 3

ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ GENEL FORMATI

Başlık Sayfası:

Proje Sahibinin Adı:

Adresi:

Telefon, GSM ve Faks Numarası:

e-posta:

Projenin Adı:

Proje Bedeli:

Proje İçin Seçilen Yerin Açık Adresi (İli, İlçesi, Mevkii):

Projenin ÇED Yönetmeliği Kapsamındaki Yeri (Sektör, Alt Sektör):

Projenin NACE Kodu:

Raporu Hazırlayan Çalışma Grubunun / Kuruluşun Adı:

Adresi:

Telefon ve Faks Numaraları:

Başvuru Dosyasının Sunum Tarihi:

İçindekiler Listesi:

Projenin Teknik Olmayan Özeti:

Bölüm I: Projenin Tanımı ve Özellikleri

a) Proje konusu yatırımın tanımı, özellikleri, ömrü, hizmet maksatları, önem ve gerekliliği

b) Projenin yer ve teknoloji alternatifleri, proje için seçilen yerin koordinatları

Bölüm II: Proje Yeri ve Etki Alanının Mevcut Çevresel Özellikleri

Proje alanının ve önerilen proje nedeniyle etkilenmesi muhtemel olan çevrenin; nüfus, fauna, flora, jeolojik ve hidrojeolojik özellikler, doğal afet durumu, toprak, su, hava, atmosferik koşullar, iklimsel faktörler, mülkiyet durumu, mimari ve arkeolojik miras, peyzaj özellikleri, arazi kullanım durumu, hassasiyet derecesi (EK-5'deki Duyarlı Yörelere Listesi de dikkate alınarak)benzeri özellikleri

Bölüm III: Projenin İnşaat ve İşletme Aşamasında Çevresel Etkileri ve Alınacak Önlemler

Projenin;

a)Çevreyi etkileyebilecek olası sorunların belirlenmesi, kirleticilerin miktarı, alıcı ortamlarla etkileşimi, kümülatif etkilerin belirlenmesi

b)Sera gazı emisyonların belirlenmesi ve iklim değişikliğine etkileri

c)Projenin çevreye olabilecek olumsuz etkilerinin azaltılması için alınacak önlemler

ç)İzleme Planı (inşaat dönemi)

Bölüm IV: Halkın Katılımı

a)Projeden etkilenmesi muhtemel ilgili halkın belirlenmesi ve halkın görüşlerinin çevresel etki değerlendirme çalışmasına yansıtılması için önerilen yöntemler

b)Görüşlerine başvurulması öngörülen diğer taraflar

Notlar ve Kaynaklar

EKLER: Çevresel Etki Değerlendirmesi Başvuru Dosyası hazırlanmasında kullanılan bilgi ve belgeler ile raporda kullanılan tekniklerden rapor metninde sunulamayan belgeler.

- 1- Proje için seçilen yerin koordinatları
- 2- Proje için belirlenen yer ve alternatiflerinin varsa; çevre düzeni, nazım, uygulama imar planı, vaziyet planı veya plan değişikliği teklifleri
- 3- Proje ile ilgili olarak daha önceden ilgili kurumlardan alınmış belgeler

EK- 4

PROJE TANITIM DOSYASININ HAZIRLANMASINDA ESAS ALINACAK SEÇME ELEME KRİTERLERİ

Başlık Sayfası:

Proje Sahibinin Adı:

Adresi:

Telefon, GSM ve Faks Numarası:

e-posta:

Projenin Adı:

Proje Bedeli:

Proje İçin Seçilen Yerin Açık Adresi (İli, İlçesi, Mevkii):

Projenin ÇED Yönetmeliği Kapsamındaki Yeri (Sektör, Alt Sektör):

Projenin NACE Kodu:

Raporu Hazırlayan Çalışma Grubunun /Kuruluşun Adı:

Adresi:

Telefon ve Faks Numaraları:

Proje Tanıtım Dosyasının Sunum Tarihi:

İçindekiler listesi:

Projenin Teknik Olmayan Özeti:

1. Projenin Özellikleri:

- a) Projenin ve yerin alternatifleri (proje teknolojisinin ve proje alanının seçilme nedenleri),
- b) Projenin iş akım şeması, kapasitesi, kapladığı alan, teknolojisi, çalışacak personel sayısı,
- c) Doğal kaynakların kullanımı (arazi kullanımı, su kullanımı, kullanılan enerji türü vb.),
- ç) Atık miktarı (katı, sıvı, gaz ve benzeri) ve atıkların kimyasal, fiziksel ve biyolojik özellikleri,
- d) Kullanılan teknoloji ve malzemelerden kaynaklanabilecek kaza riski.

2. Proje Yeri ve Etki Alanının Mevcut Çevresel Özellikleri:

- a) Mevcut arazi kullanımı ve kalitesi (tarım alanı, orman alanı, planlı alan, su yüzeyi ve benzeri),
- b) EK-5'deki Duyarlı Yörelere Listesi dikkate alınarak korunması gereken alanlar.

3. Projenin İnşaat ve İşletme Aşamasında Çevresel Etkileri ve Alınacak Önlemler

Notlar ve Kaynaklar:

Ekler:

1- Proje için seçilen yerin koordinatları

2- Proje alanı ve yakın çevresinin mevcut arazi kullanımını değerlendirmek için; yerleşim alanlarının, ulaşım ağlarının, enerji nakil hatlarının, mevcut tesislerin ve Ek-5'de yer alan Duyarlı Yörelere Listesinde belirtilen diğer alanların (proje alanı ve yakın çevresinde bulunması halinde) yerlerine ilişkin verileri gösterir bilgiler 1/25000 ölçekli hâlihazır harita (çevre düzeni planı, nazım, uygulama imar planı, vaziyet planı veya plan değişikliği teklifleri, topografik harita) üzerine işlenerek kısaca açıklanması, jeoloji haritası ve depremsellik

EK- 5

DUYARLI YÖRELER

Bu Yönetmelik kapsamında bulunan projelere ilişkin yapılacak çalışmalar sırasında başvurulması gereken mevzuatın dökümü aşağıda yer almaktadır. Mevzuatta olabilecek değişiklikler bu bölümün ayrılmaz bir parçasıdır.

1. Ülkemiz mevzuatı uyarınca korunması gerekli alanlar

a) 9/8/1983 tarihli ve 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'nun 2 nci maddesinde tanımlanan ve bu Kanunun 3 üncü maddesi uyarınca belirlenen "Milli Parklar", "Tabiat Parkları", "Tabiat Anıtları" ve "Tabiat Koruma Alanları",

b) 1/7/2003 tarihli ve 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu uyarınca belirlenen "Yaban Hayatı Koruma Sahaları ve Yaban Hayvanı Yerleştirme Alanları",

c) 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının "Tanımlar" başlıklı (a) bendinin 1, 2, 3 ve 5 inci alt bentlerinde "Kültür Varlıkları", "Tabiat Varlıkları", "Sit" ve "Koruma Alanı" olarak tanımlanan ve aynı Kanun ile 17/6/1987 tarihli ve 3386 sayılı Kanunun (2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bazı Maddelerin Eklenmesi Hakkında Kanun) ilgili maddeleri uyarınca tespiti ve tescili yapılan alanlar,

ç) 22/3/1971 tarihli ve 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu kapsamında olan Su Ürünleri İstihsal ve Üreme Sahaları,

d) 31/12/2004 tarihli ve 25687 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Su Kirliliği Kontrol Yönetmeliği'nin 17, 18, 19 ve 20 nci maddelerinde tanımlanan alanlar,

e) 2/11/1986 tarihli ve 19269 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliği'nin 49 uncu maddesinde tanımlanan "Hassas Kirlenme Bölgeleri",

f) 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 9 uncu maddesi uyarınca Bakanlar Kurulu tarafından "Özel Çevre Koruma Bölgeleri" olarak tespit ve ilan edilen alanlar,

g) 18/11/1983 tarihli ve 2960 sayılı Boğaziçi Kanunu'na göre koruma altına alınan alanlar,

ğ) 31/8/1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanunu uyarınca orman alanı sayılan yerler,

h) 4/4/1990 tarihli ve 3621 sayılı Kıyı Kanunu gereğince yapı yasağı getirilen alanlar,

ı) 26/1/1939 tarihli ve 3573 sayılı Zeytinciliğin Islahı ve Yabanilerinin Aşılattırılması Hakkında Kanunda belirtilen alanlar,

i) 25/2/1998 tarihli ve 4342 sayılı Mera Kanununda belirtilen alanlar,

j) 17/5/2005 tarihli ve 25818 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği'nde belirtilen alanlar.

2. Ülkemizin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler uyarınca korunması gerekli alanlar

a) 20/2/1984 tarihli ve 18318 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren "Avrupa'nın Yaban Hayatı ve Yaşama Ortamlarını Koruma Sözleşmesi" (BERN Sözleşmesi) uyarınca koruma altına alınmış alanlardan "Önemli Deniz Kaplumbağası Üreme Alanları"nda belirtilen I. ve II. Koruma Bölgeleri, "Akdeniz Foku Yaşama ve Üreme Alanları",

b) 12/6/1981 tarihli ve 17368 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren "Akdeniz'in Kirlenmeye Karşı Korunması Sözleşmesi" (Barcelona Sözleşmesi) uyarınca korumaya alınan alanlar,

1) 23/10/1988 tarihli ve 19968 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan "Akdeniz’de Özel Koruma Alanlarının Korunmasına Ait Protokol" gereği ülkemizde "Özel Koruma Alanı" olarak belirlenmiş alanlar,

2) 13/9/1985 tarihli Cenova Bildirgesi gereği seçilmiş Birleşmiş Milletler Çevre Programı tarafından yayımlanmış olan "Akdeniz’de Ortak Öneme Sahip 100 Kıyısız Tarihî Sit" listesinde yer alan alanlar,

3) Cenova Deklerasyonu’nun 17inci maddesinde yer alan "Akdeniz’e Has Nesli Tehlikede Olan Deniz Türlerinin" yaşama ve beslenme ortamı olan kıyısız alanlar,

c) 14/2/1983 tarihli ve 17959 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren "Dünya Kültür ve Tabiat Mirasının Korunması Sözleşmesi"nin 1inci ve 2inci maddeleri gereğince Kültür Bakanlığı tarafından koruma altına alınan "Kültürel Miras" ve "Doğal Miras" statüsü verilen kültürel, tarihi ve doğal alanlar,

ç) 17/5/1994 tarihli ve 21937 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren "Özellikle Su Kuşları Yaşama Ortamı Olarak Uluslararası Öneme Sahip Sulak Alanların Korunması Sözleşmesi" (RAMSAR Sözleşmesi) uyarınca koruma altına alınmış alanlar,

d) 27/7/2003 tarihli ve 25181 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Avrupa Peyzaj Sözleşmesi.

3. Korunması gereken alanlar

a) Onaylı Çevre Düzeni Planlarında, mevcut özellikleri korunacak alan olarak tespit edilen ve yapılaşma yasağı getirilen alanlar (Tabii karakteri korunacak alan, biogenetik rezerv alanları, jeotermal alanlar ve benzeri),

b) Tarım Alanları: Tarımsal kalkınma alanları, sulanan, sulanması mümkün ve arazi kullanma kabiliyet sınıfları I, II, III ve IV olan alanlar, yağışa bağlı tarımda kullanılan I. ve II. sınıf ile, özel mahsul plantasyon alanlarının tamamı,

c) Sulak Alanlar: Doğal veya yapay, devamlı veya geçici, suların durgun veya akıntılı, tatlı, acı veya tuzlu, denizlerin gel-git hareketinin çekilme devresinde 6 metreyi geçmeyen derinlikleri kapsayan, başta su kuşları olmak üzere canlıların yaşama ortamı olarak önem taşıyan bütün sular, bataklık sazlık ve turbiyeler ile bu alanların kıyı kenar çizgisinden itibaren kara tarafına doğru ekolojik açıdan sulak alan kalan yerler,

ç) Göller, akarsular, yeraltı suyu işletme sahaları,

d) Bilimsel araştırmalar için önem arzeden ve/veya nesli tehlikeye düşmüş veya düşebilir türler ve ülkemiz için endemik olan türlerin yaşama ortamı olan alanlar, biyosfer rezervi, biyotoplar, biyogenetik rezerv alanları, benzersiz özelliklerdeki jeolojik ve jeomorfolojik oluşumların bulunduğu alanlar.